Рецензия

от доц.д-р Красимир Иванов

за дисертационен труд с тема:

“Медиация и постигане на споразумения в процеса на психологическото преодоляване на конфликтите“

Докторант: Мария- Стефка Димитрова

Научен ръководител: проф. д.пс.н. Майяна Митевска

професионално направление 3.2 "Психология"

докторска програма "Обща психология"

Представената разработка е посветена на тематика всеобхватна позначение, многолика и трудна за еднозначно обяснение – конфликтите.

Всеобхватна е понеже се простира върху всички сфери на живота, многолика защото се пречупва през индивидуалното разбиране и призмата на емоционалния отговор, трудна за обяснение поради „правотата“ на всички страни вземащи участие в конфликтната ситуация.

От известен период професионалистите в областта на психологичното познание и практика внимателно и предпазливо изучават сложните аспекти на конфликта.

Това обаче освободи полето за по-елементарен прочет на тази сложна материя от хора с по-семпла подготовка в областта на психологията и доведе до профанизиране на разбирането за конфликтите, тяхното развитие, диагностично уточняване и преодоляване.

Докторантката Димитрова и нейният научен ръководител са променили този тривиален ракурс и са представили сериозно научно изследване с много подробна теоретична основа, проведено професионално и с вещина емпирично изследване и са постигали резултати с неоспорим практичен принос в процеса на преодоляване на конфликти.

В теоретичната част на разработката е направен сериозен теоретичен обзор на произхода, причините и динамиката на конфликтите. Специално внимание е отделено на методите за превенция в организационна среда и на психологическата същност на медиацията, включително нейното приложение в трудовите правоотношения.

Защитаваната теза утвърждава, че психологическото преодоляване на конфликтите чрез медиация е процес, който следва да се гради върху диагностика на личностовите особености на участниците. Включването на методи за оценка на локуса на контрола в практиката на медиатора има

потенциал да подпомогне адаптирането на преговорния подход и постигането на по-устойчиви и удовлетворяващи споразумения, като адресира психологическите предпоставки на конфликтното поведение. Ефектът на този подход следва да бъде проверен чрез реални интервенционни изследвания.

Представен е теоретичен модел, изведени са работни хипотези и е детайлизиран използваният инструментариум, включително авторски въпросник и описание на изследваната извадка.

В проведеното изследване докторантката Димитрова си е поставила като задача, да се диагностицират и сравнят личностните профили, социалните ориентации, локализацията на контрола и стиловете на преговори при медиатори и техните клиенти.

Самото изследване е проведено екзактно и включва - същинската изследователска част и статистическия анализ на резултатите.

Основната цел на дисертационното изследване е постигната - да се изследва връзката между локализацията на контрола и възприеманата конфликтност в организационна среда, да се анализира влиянието на демографските фактори и на тази основа да се обоснове приложният потенциал на медиацията и да се разработят диференцирани стратегии, съобразени с психологическия профил на участниците.

Изследвана е локализацията на контрола (по метода на Величков и Радославова) и е направен задълбочен психологически анализ на корелациите между образователния ценз, локуса на контрол и нивата на конфликтност в организацията.

Проверена е надеждността на изследването и вътрешната структура на въпросника. Тя е фокусирана върху приложната роля на медиацията. Изведени са етапите на работа в програмите за възстановителна медиация,

анализиран е професионалният инструментариум на медиатора и е представена концептуална рамка за решаване на конфликти чрез възстановителни практики.

Избран е подходящ инструментариум за изследването, като е използван мултиметодологичен под ход, включващ теоретичен метод за сравнителен анализ на литературата, дедуктивен и индуктивен подход при формулиране на концепцията за медиация и психометричен метод.

Резултатите са ясно представени и обяснени разбираемо.

Представените приноси включват доказване на връзката между локуса на контрол и ефективността на медиацията в българския организационен контекст, адаптирана концепция за „Възстановителна медиация“ при трудови спорове и могат да бъдат обобщени чрез:

Теоретична значимост: Обогатяване на познанията за ролята на личностовите диспозиции (локус на контрол) в генезиса и динамиката на организационните конфликти. Извеждане на психологически профил на конфликтната личност.

Практическа значимост: Разработване на критерии за диагностика на конфликтогенната среда и диференцирани стратегии за медиация, които имат потенциал да подпомогнат повишаването на устойчивостта на споразуменията и подобряването на психологическия климат в организациите.

Научната новост се изразява в свързването на организационната конфликтност с локуса на контрол и в извеждането на диференцирани медиационни стратегии според интерналната или екстерналната ориентация на участниците. Това позволява медиацията да бъде концептуализирана като психологически чувствителен и персонализиран процес, а не като еднаква процедура за всички конфликтни страни.

Като ефект за практиката, се явява разработването на професионален инструментариум за медиатори, фокусиран върху психологическата подкрепа на страните.

Приложеният автореферат отразява изцяло дисертационната разработка. Публикациите са в полето на дисертационното изследване.

В заключение предлагам на Уважаемото жури да присъди ОНС „доктор“на Мрия-Стефка Димитрова за дисертационен труд с тема “Медиация и постигане на споразумения в процеса на психологическото преодоляване на конфликтите“

Гр.Варна

01.10. 2026г. доц.д-р Красимир Иванов